

Svitavy a Kameny zmizelých.

STOPAMI LIDÍ S DAVIDOVOU HVĚZDOU
IN DEN SPUREN DER MENSCHEN MIT DEM DAVIDS STERN
THE STAR OF DAVID PEOPLE TRACES

Kámen zmizelých připomíná osud člověka, který žil svůj život na stejných místech, kde jej dnes žijeme my, a který byl bezdůvodně zavražděn. Věříme, že s odhalením a „vrytým“ jménem nezміzí „ztracené příběhy“ Svitavských v absolutní prázdnotě. V následujících letech budou Stolpersteine zasazeny do dlažby před domy (nebo na prostranství), kde žila rodina Kleinova, Munkova, Tragatschova, Zwickerova ...
Kdyby kámen promluvil, možná bychom slyšeli: „Přečtěte si mé jméno, na chvíli se zastavte a pokloňte... Život nás zemřelých, umučených musí být uložen v životě žijících, ve vaší paměti!“

Der Stolperstein „verkörpert“ das Schicksal des Menschen, der sein Leben an demselben Ort lebte, wo wir jetzt es leben und der grundlos ermordet war. Wir glauben daran, dass mit dem enthüllten und „eingravierten“ Namen die „verlorenen Geschichten“ von den Bürgern aus Svitavy in absoluter Leere nicht verschwinden werden. In folgenden Jahren werden die Stolpersteine in das Straßenpflaster vor die Häuser (oder auf den Platz) verlegt, wo die Familien Klein, Munk, Tragatsch, Zwicker... lebten.
Wenn der Stein reden würde, könnten wir vielleicht hören: „Lesen Sie meinen Namen, bleiben Sie für einen Augenblick stehen und verbeugen Sie sich... das Leben von uns Verstorbenen, Gefolterten ist im Leben der Lebenden zu speichern, in Ihrem Gedächtnis!“

The Stone of the Disappeared is reminiscent of the fate of a man who lived his life in the same places where we live today and who was murdered for no reason. We believe that with the name revealed and „engraved“, the „lost stories“ of the Svitavy citizens will not disappear in absolute emptiness. In the following years, Stolpersteine will be laid in the paving in front of the houses (or in the surroundings) where the Klein, Munkov, Tragatsch, Zwicker family lived...
If the stone spoke, we might hear, „Read my name, stop for a moment, and worship. The lives of us dead and tortured must be stored in the lives of the living, in your memory!“

PLÁNOVANÉ KAMENY ZMIZELÝCH

Rodina KLEINOVA – dům na ulici Purkyňova č. o. 39
Rodina MUNKOVA – dům na Olomoucké ulici č. o. 18
Rodina TRAGATSCHOVA – již neexistující dům na tehdy Brněnské ulici č. o. 15
Rodina ZWICKEROVA – dům na ulici 5. května č. o. 3

MĚSTSKÉ MUZEUM A GALERIE VE SVITAVÁCH
Svitavy a vy.

Text: Radoslav Fikejz, Radomila Oblouková
Překlad: Monika Pelíšková, Ondřej Komůrka
Fotografie: Archiv Městského muzea a galerie ve Svitavách, Miroslav Odvárka
Realizace: DTP centrum, v.o.s. Svitavy
Vydalo: Městské muzeum a galerie ve Svitavách 2020

Vydáno pod záštitou vícehejtmana Pardubického kraje Romana Línka.

9 Malé náměstí č. o. 24 (do roku 1938 Melzgasse č. o. 63)
EHRLICH CHASKEL / nar. 29. 12. 1862 / kantor židovské obce / deportován do Terezína (1942) / místo smrti Treblinka (1942).
Kámen zmizelých uložen 9. 11. 2018. Současně byla nad kamenem odhalena pamětní deska, která připomíná vypálení židovské synagogy za křišťalové noci. Na jejich troskách vzniklo náměstí s parkem. Dnes je na tomto místě autobusové nádraží.

10 Poličská č. o. 16 (do roku 1945 Iglauerstraße 16)
AUGUSTA KANTEROVÁ / nar. 12. 1. 1875 / vdova po rabínovi / deportována do Terezína (1942) / místo smrti Izbica (1942).
Kámen zmizelých uložen 13. 9. 2020.

11 nám. Míru č. o. 97 (do roku 1938 Stadtplatz 97)
EMIL FREUND / nar. 1. 9. 1878 / obchodník / deportován do Terezína (1942) / místo smrti Izbica (1942).
Kámen nese chybný údaj Osvětim.
ARNOŠT FREUND / nar. 23. 9. 1911 / dentista / deportován do Terezína (1941) / místo smrti Lublin (1942). Kámen nese chybný údaj Izbica.
LOUISE HERMANOVÁ (roz. FREUNDOVÁ) / nar. 8. 5. 1916 / montessoriovská pedagožka / deportována do Terezína (1942), poté do Osvětimi (1943) a Bergen-Belsenu (1945).
Zemřela 2. 2. 2013. Stolpersteine uloženy 25. 4. 2013.

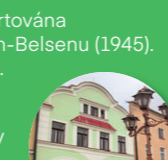
12 nám. Míru č. o. 56 (do roku 1938 Stadtplatz 56)
SIGMUND WINTERNITZ / nar. 7. 5. 1867 / soukromník / deportován do Terezína (1942) / místo smrti Treblinka (1942). Kámen zmizelých uložen 20. 4. 2016.

13 nám. Míru č. o. 41 (do roku 1938 Stadtplatz 41)
JUDr. OSKAR BEER / nar. 7. 7. 1879 / advokát / deportován do Terezína (1941) / místo smrti Riga (1942). Kámen zmizelých uložen 2. 11. 2017.

14 nám. Míru č. o. 13 (do roku 1938 Stadtplatz 13)
MUDr. ALBERT MELLER / nar. 9. 1. 1890 / rodinný lékař / deportován do Terezína (1943) / místo smrti Osvětim (1943).
MUDr. OLGA MELLEROVÁ / nar. 13. 5. 1897 / dětská lékařka / deportována do Terezína (1943) / místo smrti Osvětim (1943).
Stolpersteine uloženy 15. 9. 2014 za přítomnosti G. Demniga, autora myšlenky.

15 nám. Míru č. o. 8 (do roku 1938 Stadtplatz 8)
ALFRED NEUSTADTL / nar. 9. 10. 1889 / obchodník / deportován do Dachau / místo smrti Mauthausen (1940).
Kámen zmizelých uložen 28. 4. 2015.

16 ulice 5. května č. o. 18 (do roku 1945 Bahnhofstraße 18)
SIGMUND GOLDSTEIN / nar. 10. 12. 1880 / podnikatel / místo smrti Osvětim (1942)
MARIE GOLDSTEINOVÁ / nar. 23. 1. 1891 / deportována do Terezína (1942) / místo smrti Osvětim (1943). Kameny zmizelých uloženy 11. 11. 2019.

SVITAVY – MĚSTO TŘÍ NÁRODNOSTÍ A KONFESÍ

Od 12. století se při brodu přes řeku Svitavu, na samotné hranici Čech a Moravy, v údolí Svitavské pahorkatiny objevili Slované, o století později bylo vlastní město založeno kolonizátory z německých oblastí. O přítomnosti Židů nemáme zpráv až do roku 1322. Český král Jan Lucemburský toho roku povolil, aby se ve městě usídlila rodina „Žida lichevního“, protože křesťané měli zapovězeno půjčování peněz na úrok, čehož se ujmali ve středověku Židé. Byli-li tito v biskupských Svitavách, není jisté. První, jménem známý Žid, a to Jakob Donat z Boskovic, se ve městě objevil v roce 1715, kdy se stal nájemcem vinopalny ve Čtyřiceti Lánech. Až do roku 1848 nesměli Židé ve městě ani přenocovat, natož bydlet, jak tomu nasvědčovala ústní tradice členů z dějejší židovské obce. Sčítání lidu v roce 1869 evidovalo už 173 izraelitů, kteří do Svitav přicházeli z Boskovic a Jeviščska. V roce 1890 bylo izraelitů 200, katolíků 7515 a 69 protestantů z celkového počtu 7787 obyvatel. Čechů bylo 340.

SVITAVY

DIE STADT DREIER KONFESSIONEN
Seit dem 12. Jahrhundert tauchten an der Furt über den Fluss Svitava, an der Grenze Böhmen und Mähren, im Tal des Hügellandes von Svitavy, die Slawen. Ein Jahrhundert später wurde die Stadt selbst von den Kolonisatoren aus den deutschen Gebieten gegründet. Von der Anwesenheit der Juden hat man keine Nachrichten bis 1322. Der böhmische König Johannes von Luxemburg erlaubte dieses Jahr der Familie eines „Wucherjuden“ in der Stadt niederzulassen, weil es Christen verboten war Geld gegen Zinsen zu leihen. Das traten gerade die Juden im Mittelalter an. Ob diese auch in der Bischofsstadt Svitavy waren, ist nicht sicher. Der erste, mit dem Namen bekannte Jude, Jakob Donat aus Boskowitz, erschien in der Stadt 1715, als er Mieter einer Brennelei in Vierzig Huben wurde. Bis 1848 durften die Juden in der Stadt weder übernachten noch wohnen, wie davon die mündliche Überlieferung der Mitglieder der hiesigen jüdischen Gemeinde zeugt. Bei der Volkszählung 1869 wurden schon 173 Israelis registriert, die nach Svitavy aus den Regionen Boskovic und Jeviško kamen. 1890 gab es schon 200 Israelis, 7515 Katholiken und 69 Protestanten aus der Gesamtinwohnerzahl 7787. Es waren 340 Tschechen.

SVITAVY

A CITY OF THREE CONFESSIONS
In the 12th century, Slavs appeared at the ford across the Svitava River, on the very border of Bohemia and Moravia, in the valley of the Svitavy Uplands. A century later, the town itself was founded by colonizers from German areas. We have no evidence of the presence of Jews until 1322. In that year, the Czech King John of Luxembourg allowed the family of a “usury Jew” to settle in the city, because Christians were forbidden to lend money at interest. The act of lending money was taken over by Jews in the Middle Ages. It is not certain if those Jews were present in Episcopal Svitavy. The first Jew named Jakob Donat from Boskovic appeared in the town in 1715, when he began to rent a winery in a quarter called Čtyřicet Lánů. Until 1848, Jews were not allowed to spend the night in the city, let alone live, as it is evidenced by the oral agreement of the local Jewish community members. The census in 1869 already registered 173 Israelis who came to Svitavy from Boskovic and Jeviško. In 1890 there were 200 Israelis, 7515 Catholics and 69 Protestants out of a total population of 7787. There were 340 Czechs.

ŽIDOVSKÁ NÁBOŽENSKÁ OBEC

Patřila k nejmladším obcím na Moravě. Navázala na spolek Minjan, byla ustavena roku 1888 a spadala pod obec boskovicickou. Osamostatnila se roku 1890 za rabína Daniela Finka. Svitavská obec spravovala i několik charitativních a podpůrných institucí, ačkoliv počet izraelitů nebyl vysoký. V roce 1900 to bylo 189 lidí a roku 1930 jen 168. Obec zanikla v době nacistické okupace, její majetek byl konfiskován. Kronika města připomíná 152 obyvatel, z nichž se po válce do města nikdo nevrátil.

JÜDISCHE RELIGIONSGEMEINDE

Sie gehörte zu den jüngsten Gemeinden in Mähren, knüpfte an den Minjan – Verein an, wurde 1888 ernannt und unterstand der Gemeinde Boskovic. Sie wurde 1890 unter Rabbi Daniel Fink selbstständig. Die Gemeinde Svitavy verwaltete auch einige Wohltätigkeits- und Unterstützungseinrichtungen, obwohl die Zahl der Israelis nicht hoch war. 1900 gab es nur 189 Menschen und im Jahre 1930 nur 168. Die Gemeinde ging während der Naziokkupation unter, ihr Vermögen wurde beschlagnahmt. Die Stadtchronik erinnert an 152 Einwohner, von denen nach dem Krieg niemand mehr zurückkehrte.

JEWISH RELIGION COMMUNITY

It belonged to the youngest communities in Moravia. It followed the Minjan association and it was established in 1888 and fell under the community of Boskovic. It became independent in 1890 under Rabbi Daniel Fink. Although the number of Israelis was not high, the Svitavy municipality also administered several charitable and support institutions. In 1900 there were 189 people and in 1930 the number shrank to 168. The Jewish community disappeared during the Nazi occupation and as a result of that its property was confiscated. The chronicle of the town commemorates 152 inhabitants, none of whom returned to the town after the war.

SVITAVY SYNAGOGA VE SVITAVÁCH

Budova synagogy Židovské náboženské obce ve Svitavách sloužila od 27. září 1901. O její výstavbu se zasloužil zdejší rabín Dr. Felix Kanter, který si projekt objednal u architekta Ernsta Gotthilfa z Vídně (1865–1950). Synagoga v orientálním slohu byla místními nacisty vypálena v dopoledních hodinách 10. listopadu 1938. Na jejím místě vzniklo náměstíčko a koncem 70. let 20. století čekárna autobusové nádraží. V roce 2018 byla na její fasádě umístěna pamětní deska a do dlažby položen Kámen zmizelých.

SYNAGOGUE IN SVITAVY

Das Gebäude der Synagoge der jüdischen Religionsgemeinde in Svitavy diente ihr seit dem 27. September 1902. Um ihren Aufbau machte sich der hiesige Rabbi Dr. Felix Kanter verdient, der das Projekt bei dem Architekten Ernst Gotthilf aus Wien (1865–1950) in Auftrag gab. Die Synagoge im orientalischen Stil wurde von den örtlichen Nazis am Vormittag den 10. November 1938 in der Zeit des Kristallnacht pogroms niedergebrannt. An ihrer Stelle entstand zuerst ein kleiner Stadtplatz und zum Ende der 70er Jahre des 20. Jhrs. der Warteraum des Busbahnhofs. Im Jahre 2018 wurde auf der Fassade eine Gedenktafel angebracht und ins Straßpflaster ein Stolperstein gelegt.

SYNAGOGUE IN SVITAVY

The building of synagogue of the Jewish religious community in Svitavy served the municipality from September 27, 1902. The local rabbi Dr. Felix Kanter commissioned the project from the architect Ernst Gotthilf of Vienna (1865–1950). The oriental-style synagogue was burned down by the local Nazis in the morning of November 10, 1938, during the crystal night pogrom. A small square was built in its place, and in the late 1970s it was turned into the bus station. In 2018, a memorial plaque was placed on its facade and the Stone of the Disappeared was laid in the pavement.

ŽIDOVSKÝ HRBITOV

Asi kilometr za městem, při hlavní silnici na Moravskou Třebovou, se nachází pietně upravený areál bývalého židovského hřbitova. Pohřbívalo se zde v letech 1892–1938. Areál obklopovala vysoká zeď s márníci, z níž se do současnosti dochovaly pouze základy. Hřbitov částečně zničili nacisté v roce 1938, kdy bylo odvezeno na 117 náhrobků. Devastace pokračovala i v době socialismu, kdy byly odstraněny poslední zbytky zdi a hrobů. V letech 2001–2003 došlo k pietní úpravě areálu, který získala pražská židovská obec, a 14. září 2003 zde byl slavnostně odhalen památník s pamětními deskami. Rozmístěny zde byly i poslední dochované náhrobky.

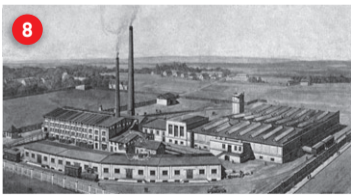
JÜDISCHER FRIEDHOF

Etwa einen Kilometer außerhalb der Stadt, an der Hauptstraße nach Moravská Třebová, befindet sich ein pietätvoll hergerichtetes Areal des ehemaligen jüdischen Friedhofs. Es wurde hier 1892–1938 begraben. Das Gebiet war von einer hohen Mauer mit einer Leichenhalle umgeben, von der bis heute nur die Fundamente erhalten sind. Der Friedhof wurde teilweise von den Nazis 1938 zerstört, als 117 Grabsteine genommen wurden. Die Verwüstung setzte auch in der sozialistischen Ära fort, als die letzten Reste der Mauer und Gräber entfernt wurden. In den Jahren 2001–2003 wurde das von Prager jüdischen Gemeinde erworbene Areal pietätvoll renoviert und am 14. September 2003 wurde hier feierlich ein Denkmal mit den Gedenktafeln enthüllt. Hier wurden auch die letzten erhaltenen Grabsteine gelegt.

JEWISH CEMETERY

About a kilometer outside the city, by the main road to Moravská Třebová, there is a reverently arranged area of the former Jewish cemetery. Jews were buried here between 1892–1938. The area was surrounded by a high wall with a morgue. Unfortunately only its foundations have been preserved to the present day. The cemetery was partially destroyed by the Nazis in 1938, when 117 tombstones were torn down. The devastation continued during the socialist era and eventually the last remains of the walls and graves were removed. Between 2001–2003, the area was acquired by the Prague Jewish community and it was reverently renovated. On September 14, 2003, a memorial with memorial plaques was ceremoniously unveiled here. The last preserved tombstones were also placed in the area.

STOPY ŽIDŮ A SVITAVY

Jakmile se mohli Židé usazovat ve městě a věnovat se podnikání a obchodu, ovlivnili i kolorit města. Textilní továrny Heinricha Klingera patřily k největším ve městě a byly od roku 1917 spojeny železniční vlečkou s místní dráhou. Rodiny Munk, Winternitz, Stein podnikaly také v textilnictví, Zwickerové se živil obchodem, Tragastch vlastnil servis automobilů. Mnoho Židů zde vykonávalo advokacii, živilo se obchodem, byli lékaři a učitelé. Nacisté jim po roce 1938 majetky zabavovali a podniky arizovali. V areálu firmy Klinger (po arizaci Barthel) se nacházel střežený pracovní tábor. Od roku 2013 se postupně odkrývá i tato část historie a před domy se objevují Kameny zmizelých.

SPUREN DER JUDEN UND SVITAVY

Sobald sich die Juden in der Stadt niederlassen und sich dem Handel und Unternehmen widmen konnten, beeinflussten sie auch das Stadtkolorit. Die Textilfabriken von Heinrich Klinger gehörten zu den größten in der Stadt und waren seit 1917 durch Eisenbahnhänger mit der hiesigen Eisenbahn verbunden. Familien Munk, Winternitz, Stein unternehmen auch in der Textilindustrie, Zwickers lebten vom Handel, Tragastch besaß einen Autoservice. Viele Juden übten die Anwaltschaft aus, lebten vom Handel, waren Ärzte und Lehrer. Die Nazis zogen ihnen nach 1938 das Vermögen ein und führten die Arisierung der Unternehmen durch. Im Areal der Firma Klinger (nach der Arisierung Barthel) befand sich ein bewachtes Arbeitslager. Seit 2013 zeigt sich langsam auch dieser Teil der Geschichte und vor den Häusern erscheinen Stolpersteine.

TRACES OF JEWS AND SVITAVY

Once Jews could settle in the city and engage in business and commerce, they also influenced the city's face. Heinrich Klinger's textile factories belonged among the largest ones in the city. In 1917 they were connected by a railway siding to the local railway. The Munk, Winternitz, Stein families also had their enterprises in the textile industry; the Zwickers made a living from the trade, the Tragastch owned a car service. Many Jews practiced law, subsisted on business and worked as doctors and teachers. After 1938, the Nazis confiscated their property and ripped off their businesses. There was a guarded labor camp on the premises of the Klinger Company (after the Barthel Aryanization). Since 2013, this part of history has been gradually uncovered, and the Stones of the Disappeared appear in front of the houses.

OSKAR SCHINDLER (1908–1974) a EMILIE SCHINDLEROVÁ (1907–2001)

Svitavský rodák, jehož proslavil film Stevena Spielberga „Schindlerův seznam“. Naproti rodnému domu na Poličské ulici č. o. 24, na okraji parku Jana Palacha, se nachází pamětní deska, která připomíná záchranu na 1200 pronásledovaných Židů v době holocaustu. Ti přežili genocid v Schindlerově továrně a pracovním táboře v Brněnci u Svitav. Schindler byl ve Svitavách znám pro nezávaný život pod přezdívkou Schindler-gauner. Před mnichovskou dohodou pracoval pro výzvednou službu abwehr a začátkem války získal továrnu v nacisty okupovaném Krakově. Zaměstnával Židy z místního ghetta, měl pracovní tábor pro své dělníky, které a podzim 1944 převezl do pobočky pracovního tábora Gross Rosen v Brněnci. Zde, společně se svou ženou Emilií, jim pomáhal do konce války. Zatímco se v totalitním Československu po něm pátralo jako po válečném zločinci, v Izraeli získal nejvyšší ocenění Spravedlivý mezi národy. V památníku holocaustu v Jad Vashem v Jeruzalémě roste v Aleji spravedlivých olivovník s tabulkou manželů Schindlerových. Oskar Schindler je pohřben v Jeruzalémě. Emilie, Anděl z Brněnce a Spravedlivá mezi národy, žila po válce opuštěná v Argentině. Zemřela v Strausbergu v Německu.

OSKAR SCHINDLER (1908–1974) und EMILIE SCHINDLER (1907–2001)

Aus Svitavy gebürtig, den der Steven Spielbergs Film „Schindlers Liste“ berühmt machte. Gegenüber seinem Geburtshaus in der Poličská-Straße Nr. 24, am Rande des Jan Palach-Parks befindet sich die Gedenktafel, die an die Rettung von 1200 verfolgten Juden während der Holocaustzeit erinnert. Die überlebten den Genozid in der Schindlers Fabrik und im Arbeitslager in Brněnec bei Svitavy. Schindler war in Svitavy durch seine ungebundene Lebensweise unter dem Spitznamen Schindler – Gauner bekannt. Vor dem Münchner Abkommen arbeitete er für den Nachrichtendienst Abwehr und am Anfang des Krieges erwarb er eine Fabrik im von Nazis okkupierten Krakau. Er stellte Juden aus dem örtlichen Ghetto an, hatte ein Arbeitslager für seine Arbeiter, die er im Herbst 1944 ins Außenlager von Groß Rosen in Brněnec brachte. Hier, gemeinsam mit seiner Frau Emilie, half ihnen bis zum Kriegsende. Während man in der totalitären Tschechoslowakei nach ihm als nach einem Kriegsverbrecher fahndete, erteilte man ihm in Israel die höchste Auszeichnung Gerechter unter den Völkern. In der Holocaust-Gedenkstätte in Jad Vashem in Jerusalem wächst in der Allee der Gerechten unter den Völkern ein Olivenbaum mit den Namen des Ehepaars Schindler. Oskar Schindler ist in Jerusalem begraben. Emilie, der Engel aus Brünntitz und Gerechte unter den Völkern, lebte nach dem Krieg verlassen in Argentinien. Sie starb in Strausberg in Deutschland.

OSKAR SCHINDLER (1908–1974) and EMILIE SCHINDLER (1907–2001)

A native citizen of Svitavy, famous for Steven Spielberg's film “Schindler's List”. Opposite his birth place on Poličská Street No. 24, at the edge of Jan Palach Park, there is a memorial plaque commemorating the rescue of 1,200 persecuted Jews during the Holocaust. They survived the genocide in Schindler's factory and a labor camp in Brněnec near Svitavy. Schindler was known in Svitavy for his untied life under the nickname Schindler-the crook. Prior to the Munich Agreement, he had worked for the intelligence service of the Abwehr and at the beginning of the war he acquired a factory in Nazi-occupied Krakow. He employed Jews from the local ghetto and had a labor camp for his workers. In the autumn of 1944 he transferred his labor camp to the subsidiary Gross Rosen in Brněnec. Here, together with his wife Emilie, he helped the Jews until the end of the war. While in totalitarian Czechoslovakia he was treated as a war criminal, in Israel he received the highest award – Righteous Among the Nations. At the Jad Vashem Holocaust Memorial in Jerusalem, an olive tree grows in the Alley of the Righteous with the Schindlers' label tag. Oskar Schindler is buried in Jerusalem. Emilie, an angel from Brněnec and Righteous Among the Nations, lived alone in Argentina after the war. She died in Strausberg, Germany.

STÁLÁ EXPOZICE HLEDÁNÍ HVĚZDY DAVIDOVY

Vznikla v roce 2008 při příležitosti stého výročí narození Oskara Schindlera. Na 33 panelech jsou zachyceny osudy Židů na českomoravském pomezí a životní příběh manželů Schindlerových. Expozice je doplněna trojrozměrnými exponáty ze Židovského muzea v Praze a z muzea v Gross Rosen v Polsku. Na dvě stovky unikátních fotografií a dokumentů připomíná, že neexistují černo-bílé dějiny a návštěnka nutí přemýšlet. Součástí expozice je projekt filmových dokumentů a pracovní listy pro školy.

EXPOSITION

SUCHEN NACH DEM DAVIDS STERN
Sie entstand 2008 anlässlich des 100. Jubiläums Oskar Schindlers Geburt. Auf 33 Informationsstafeln werden die Schicksale der Juden an der böhmisch-mährischen Grenze und die Lebensgeschichte der Schindlers dargestellt. Die Exposition ist um dreidimensionale Exponate aus dem Jüdischen Museum

in Prag und aus dem Museum in Groß Rosen in Polen ergänzt. Mehr als zweihundert unikale Fotos und Dokumente erinnern daran, dass es keine schwarz-weiße Geschichte gibt und zwingen den Besucher nachzudenken. Ein Teil der Ausstellung ist die Projektion der Filmdokumente und Arbeitsblätter für die Schulen.

DAVID STAR SEARCH EXHIBITION

It was established in 2008 on the occasion of the centenary of the birth of Oskar Schindler. The fate of the Jews on the Czech-Moravian border and the life story of the Schindlers are depicted on 33 panels. The exhibition is complemented by three-dimensional exhibits from the Jewish Museum in Prague and from the museum in Gross Rosen in Poland. Two hundred unique photographs and documents remind us that there is no black and white history and make the visitor think. The exhibition includes a screening of film documentaries and worksheets for schools.

KAMENY ZMIZELÝCH

– STOLPERSTEINE

Připomínají i uctívají památku obětí nacistické genocidy a jsou umísťovány před domy umučených obyvatel. Stolpersteine je složenina dvou německých slov: stolpern (klopýtnout) a die Steine (kameny); ve volném překladu kameny, o které je třeba klopýtnout, zavadit pohledem, a tak (alespoň) symbolicky vyjádřit úctu těm, kteří byli nacisty vyhnáni, deportováni, zavražděni. Kámen zmizelých je malá dlaždice zakončená mosaznou destičkou, na které je vyryt text: Zde žil/a – jméno oběti, datum narození, místo deportace a datum smrti. V České republice byly první Stolpersteine uloženy v roce 2008, v našem městě o pět let později. Pietního aktu zasazení Kamenů zmizelých se ve Svitavách zúčastňují zástupci brněnské židovské obce, kteří přednášejí modlitbu za zemřelé. Součástí každého uložení kamenů je i symbolická očista kamenů položených v minulosti.

STOLPERSTEINE

Sie erinnern und auch verehren das Andenken der Opfer des Nazivölkermordes und werden vor die Häuser der gefolterten Einwohner verlegt. Stolperstein ist ein Kompositum von zwei deutschen Wörtern: stolpern und die Steine; in einer freien Übersetzung Steine, über die man nötig ist zu stolpern, einen Blick werfen und so (mindestens) symbolisch Achtung denjenigen zollen, die von den Nazis vertrieben, deportiert, ermordet waren. Der Stolperstein ist eine kleine Fliese mit einer Messingtafel beendet, auf der ein Text eingraviert ist: hier lebte – Name des Opfers, Geburtsdatum, Deportationsort und Todesdatum. In der Tschechischen Republik wurden die ersten Stolpersteine 2008 verlegt, in unserer Stadt um 5 Jahre später. An dem pietätvollen Akt der Verlegung der Stolpersteine in Svitavy nehmen Vertreter der jüdischen Gemeinde aus Brünn teil, die das Gebet für Verstorbene vortragen. Ein Teil jeder Verlegung der Steine ist auch eine symbolische Reinigung der in der Vergangenheit verlegten Stolpersteine.

STOLPERSTEINE STONES

They commemorate and worship the memory of the victims of the Nazi genocide and are placed in front of the houses of the martyred inhabitants. Stolpersteine is a compound of two German words: stolpern (stumble) and die Steine (stones); in a free translation, the stones that need to be stumped over, and thus (at least) symbolically express respect for those who were expelled, deported, murdered by the Nazis. The Stone of the Disappeared is a small tile topped with a brass plaque engraved with the text: Here he lived – the victim's name, date of birth, place of deportation and date of death. The first Stolpersteine were laid in the Czech Republic in 2008, and five years later they were laid in Svitavy. Representatives of the Brno Jewish community take part in the reverential act of setting the Stones of the Disappeared in Svitavy and present the Prayer for the Dead. Part of each laying act of stones is a symbolic cleaning of stones laid in the past.

SVITAVSKÉ OBĚTI HOLOCAUSTU

Stolpersteine podle záměru autora myšlenky, německého umělce Güntera Demniga, jsou kostky o délce hrany 10 cm. Velký mezinárodní ohlas tohoto projektu vedl v České republice k vytvoření Kamene zmizelých, a to v mírně odlišné podobě „miniaturního památníku“ obětem holocaustu (hrana kostky 15 cm). Ve Svitavách najdete obě varianty kamene. V následujícím textu jsou tyto kameny rozlišovány. **Struktura textu popisujícího zmizelých kamenů: místo položení, jméno oběti, datum narození, povolání, místo deportace, místo smrti.**

HOLOCAUSTOPFER AUS SVITAVY

Stolpersteine sind nach Absicht des Autors der Idee, des deutschen Künstlers Günter Demnig, Würfel mit einer Kantenlänge von 10 cm. Ein großer internationaler Anklang dieses Projektes führte in der Tschechischen Republik zum Schaffen des Stolpersteines und zwar in ein wenig unterschiedlicher Form „eines Miniaturmahnmals“ den Holocaustopfern (Kantenlänge von 15 cm). In Svitavy findet man beide Varianten dieses Steines. Im folgenden Text werden diese Steine unterschieden. **Die Textstruktur der Beschreibungen der verlegten Steine: Verlegungsort, Name des Opfers, Geburtsdatum, Beruf, Deportationsort, Todesort.**

SVITAVY VICTIMS OF THE HOLOCAUST

Stolpersteine, according to the intention of the author of the idea, the German artist Günter Demnig, is a stone cube with an edge length of 10 cm. The great international response to this project led to the creation of the Stone of the Disappeared in the Czech Republic, in a slightly different form of a “miniature memorial” to the victims of the Holocaust (edge of the cube 15 cm). In Svitavy you will find both variants of stone. In the following text, these stones are distinguished.

Text structure of laid stones: place of laying, name of victim, date of birth, occupation, place of deportation, place of death.